

To the Future

In 1998 waagde Arthur Eger zich aan twaalf voorspellingen voor de periode 1998-2008. In het vorige nummer zagen we dat ze grotendeels (of soms zelfs helemaal) uitkwamen. Alleen een dertiende – niet afkomstig uit het artikel van 1998 – kwam wat betreft datering vier jaar te vroeg. In dit artikel de voorspellingen voor de komende jaren.

Arthur O. Eger

Augmented reality kan helpen bij 'wayfinding', niet alleen op de weg, maar ook op vliegvelden, in winkelcentra en in kantoorgebouwen.

Babyboomers

De voorspellingen uit 1998 waren gebaseerd op demografische gegevens. Volgens David Foot (1996), op wiens analyse de voorspellingen waren gebaseerd, kan tweederde van 'alles' worden voorspeld op basis van demografische gegevens. Het idee is simpel. Een groot deel van ons gedrag is leeftijdsgebonden. Een trend zou je kunnen omschrijven als het gedrag van de grootste groep mensen. Op dit moment vormen in Nederland de babyboomers de grootste groep. Hun gedrag zal dus voor de komende tien jaar bepalend zijn. Daar moeten wel een paar kanttekeningen bij worden geplaatst. Niet alles is voorspelbaar. De gevolgen van de introductie van echt nieuwe

producten of diensten (zoals bijvoorbeeld internet en de smart phone) zijn niet te voorspellen. Ook verkiezingsuitslagen blijken op grond van demografische gegevens niet voorspelbaar. De babyboomers bevinden zich in de in het boek Evolutionaire Productontwikkeling (Eger, 2007) gedefinieerde groepen 'jonge senioren' en 'senioren'.

Jonge Senioren, 50-59 jaar

De jonge senioren hebben veel geld en vaak ook veel tijd. De kinderen zijn het huis uit. Ze zoeken goede service en dienstverlening. Ze hebben in hun leven vaak genoeg een miskoop gedaan om bijzonder kritisch en kwaliteitsbewust te zijn. Wat producten betreft, hebben ze alles al. Daarom geven ze hun geld uit aan vakanties, uit eten gaan, klassieke concerten, balletvoorstellingen. Ze kiezen daarbij voor verre, exclusieve vakantiebestemmingen. Wat betreft kleding: ze weten wat ze goed staat en geven daar veel geld aan uit. Ze hebben behoefte aan goede financiële dienstverlening om hun geld te beleggen (private banking). Ze zijn zich bewust van hun sterfelijkheid (vaak zijn

Bumpersticker 'We're Spending our Children's Inheritance'.

hun ouders overleden) en meer met hun gezondheid bezig. Ze gebruiken preventieve geneesmiddelen. Mannen krijgen prostaatproblemen, vrouwen zijn of raken in de overgang. Ze zoeken rustige winkels met geduldig personeel en hebben geen zin om over prijzen te onderhandelen. Als auto kiezen ze een luxe sedan en daar rijden ze gerust vijf jaar of langer in. De 50-plusser is zelfverzekerd en heeft geen behoefte de burens te imponeren met een nieuwe auto elke twee jaar. Ze gaan vrijwilligerswerk doen en geven veel geld aan liefdadigheid. Ze bezoeken musea, gaan iets verzamelen (of pakken een oude verzameling weer op), beginnen met een hobby of gaan (weer) veel lezen. Als ze zich nog met misdaad bezighouden, betreft het oplichting.

Senioren, 60+

De senioren zijn in hoge mate vergelijkbaar met de jonge senioren. Ze gaan met pensioen, en omdat de meesten redelijk goed voor zichzelf hebben gezorgd, krijgen ze flink veel geld om te besteden, en tijd om het uit te geven. Ze zijn niet van plan om dat geld op te potten. Ze zijn assertief en kritisch. De bumpersticker die je op campers in Canada en de VS wel ziet, is daar een fraai voorbeeld van: 'We're Spending our Children's Inheritance'. Ze willen meer genieten en meer kwaliteit, maar ook meer diepgang en zingeving. Ze krijgen alleen steeds meer problemen met hun gezondheid. De behoefte aan geneesmiddelen en hulpmiddelen neemt toe, de mobiliteit neemt af.

Veranderde situatie

De vorige voorspelling was gebaseerd op het gedrag van de jonge senioren. Dat was de leeftijdscategorie waarin de babyboomers toen terecht zouden komen. De nieuwe voorspelling lijkt dus simpel: extrapolatie van de vorige voorspellingen omdat de senioren 'in hoge mate vergelijkbaar zijn met de jonge senioren'. Helaas ligt het niet zo eenvoudig. In 1998 was Nederland nog relatief 'geïsoleerd': de eigen gulden in plaats van de gezamenlijke euro, een nog vrij nieuw Verdrag van Schengen (met vanaf 1993 de interne Europese markt) en in-

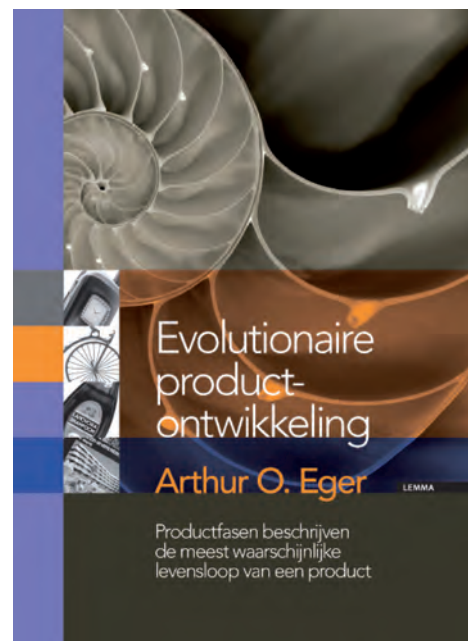
ternet stelde nog niet al te veel voor (het World Wide Web ging pas in 1989 van start). De vraag is hoeveel invloed dit soort dingen op de nabije toekomst in Nederland zullen krijgen. Moeten we uitgaan van de Europese in plaats van de Nederlandse bevolking? Die is gemiddeld veel jonger. Leidt internet tot steeds verdere internationalisering? Of zorgt de PVV ervoor dat we ons weer gaan isoleren? En ten slotte: een deel van de senioren zal overlijden. Daardoor zal in de groep 'Gezinnen (30-39 jaar)' een groot aantal mensen de beschikking over een flinke erfenis krijgen. Zij hebben een totaal ander gedrag- en bestedingspatroon. Wat gaan ze met dit geld doen? En zal dat een waarneembare invloed hebben of zijn hun aantallen voorlopig nog te gering? Ik heb geprobeerd al deze aspecten in de 'voorspellingen' mee te wegen.

De Voorspellingen ...

Over tien jaar zal ongeveer de helft van de bevolking van Nederland tussen de 40 en 70 jaar zijn. Wat zij doen zal op een trend lijken. Op grond van het gedrag van de huidige 'jonge senioren' en 'senioren' kunnen we dus voorspellen dat de trend voor de komende tien jaar zal zijn:

Senioren: flink veel pensioengeld om te besteden, en tijd om het uit te geven. Ze zijn niet van plan om dat geld op te potten.

De babyboomers bevinden zich in de in het boek *Evolutionaire Productontwikkeling* (Eger, 2007) gedefinieerde groepen 'jonge senioren' en 'senioren'.

- een toenemende vraag naar (financiële) dienstverlening,
 - meer exclusieve, verre vakantie-reizen, met daarbij een toename van de behoefte aan luxe en 'verzorging'; minder avontuurlijk, meer comfort en bijvoorbeeld boetiek-hotels,
 - een groei van eten buitenshuis, bezoek aan (klassieke) concerten, musicals, toneelvoorstellingen en musea,
 - vraag naar kwalitatief hoogwaardige, tijdloze kleding,
 - toenemende vraag naar (preventieve) geneesmiddelen en zorg,
 - toenemende belangstelling voor gezonde voeding en 'gezond leven',
 - vraag naar niet al te grote, luxe auto's (die, helaas voor de producenten, niet snel zullen worden vervangen),
 - goede tijden voor liefdadige instellingen en organisaties die draaien op vrijwilligers,
 - verder toenemende vraag naar eenvoudig te bedienen 'high tech' producten zonder veel toeters en bellen (zoals de iPad),
 - toename van internettoepassingen voor ouderen, bijvoorbeeld met gebruik van 'augmented reality',
 - afname van de misdaad (dit zal dus niet de verdienste van 'meer blauw op straat' zijn) en druggebruik.
- Daarnaast zijn er twee trends waarneembaar die minder met de senioren te maken hebben, maar niet mogen worden weggelaten:
- korter werken zet door,
 - toename van obesitas-gerelateerde problemen.

Op grond van het gedrag van de huidige 'jonge senioren' en 'senioren' kunnen we voorspellen dat de vraag naar eenvoudig te bedienen 'high tech' producten zoals de iPad zal toenemen.

Toelichting bij de voorspellingen

Enkele van de hierboven gegeven voorspellingen behoeven enige toelichting of nuancering.

Toename van internettoepassingen voor ouderen, bijvoorbeeld met gebruik van 'augmented reality'

Dit houdt verband met de combinatie van de toenemende reislust, toenemende behoefte aan luxe ('convenience') en de behoefte aan meer diepgang. Augmented reality kan helpen bij 'wayfinding', niet alleen op de weg, maar ook op vliegvelden, in winkelcentra en in kantoorgebouwen. Het kan ook verwijzen naar het dichtstbijzijnde restaurant (of de dichtstbijzijnde apotheek) en het kan nadere (toeristische) informatie geven over de omgeving. Voorwaarde is wel dat de benodigde hardware zeer eenvoudig (intuïtief) te bedienen is. Verder zal het gebruik van internet ongetwijfeld ook groeien, maar omdat er nog niet veel 'dominant designs' zijn, is het moeilijk daarin een richting te bepalen. De situatie doet enigszins denken aan de beginperiode van de fiets. In het begin waren fietstypes die nu vrijwel zijn verdwenen, zoals driewielers en vierwielers, en de 'peny farthing' of ook wel 'hoge bi' met een zeer groot voorwiel en een klein achter-

wiel, veel succesvoller dan het huidige 'dominant design' met twee even grote wielen en een kettingaandrijving. Het World Wide Web en e-mail kunnen inmiddels wel dominant worden genoemd en zullen dus doorgroeien. 'Second life', msn en bloggen lijken op sterven na dood. Het is de vraag of Hyves het gaat redden. Facebook lijkt een kanshebber, hoewel er alweer velen zijn die 'facebook-zelfmoord' plegen. Twitter lijkt me een twijfelgeval, maar dat heeft vermoedelijk meer met mijn eigen mening te maken ('Everybody is talking and nobody is listening'). Crowdsourcing is interessant, maar of het doorzet ...?

Afname van de misdaad (dit zal dus niet de verdienste van 'meer blauw op straat' zijn) en druggebruik

Dit behoeft ook enige nuancering. Op grond van demografische gegevens zou dit waar moeten zijn. Maar de Europese markt en

internet zouden wel eens roet in het eten kunnen gooien. Gezien de enorme groei van internet, mag verwacht worden dat de internetcriminaliteit zal toenemen. En daarbij zijn landsgrenzen nauwelijks een beperkende factor (hoewel het beroerde Nederlands van sommige 'phishers' wel helpt). En het Schengen-verdrag maakt grensoverschrijdende misdaad een stuk eenvoudiger.

Korter werken zet door

Dit heeft te maken met de toenemende behoefte aan 'kwaliteit van leven'. En dat is een meer algemene trend, die niet (alleen) met het toenemend aantal senioren te maken heeft.

Toename van obesitas-gerelateerde problemen

Overgewicht neemt vooral onder jongeren toe, maar ook onder ouderen is het een probleem aan het worden. Bovendien leidt het bij ouderen eerder tot lichamelijke klachten.

En dan de kredietcrisis

In het vorige nummer van Product heb ik onderstaande tabel gemaakt op basis van de 'lange golven' van Kondratieff. Zoals het er nu uitziet, zou de depressie dit jaar beginnen. Het plaatje toont trouwens wel de zwakte van de Kondratieff-cyclus. De duur van de periodes is zo verschillend dat je er al snel een paar jaar naast zit. Voor de duidelijkheid: de tabel bedoelt niet te zeggen dat de depressie negen jaar gaat duren, maar dat de depressie inclusief het herstel (mogelijk) negen jaar gaat duren. «

Referenties

Eger, A.O., (2007), 'Evolutionaire Productontwikkeling', Den Haag: Lemma.

Foot, D.K., (1996), 'Boom, Bust & Echo', Toronto: Macfarlane Walter & Ross.

voorspoed	recessie	depressie	herstel			duur
1782 (20)	1802 (23)	1825 (11)	1836 (9)	tot 1845	1e cyclus	63 jaar
1845 (21)	1866 (6)	1872 (11)	1883 (9)	tot 1892	2e cyclus	47 jaar
1892 (21)	1913 (16)	1929 (8)	1937 (11)	tot 1948	3e cyclus	56 jaar
1948 (18)	1966 (7)	1973 (9)	1982 (10)	tot 1992	4e cyclus	44 jaar
1992	2008 (5)	2013 (9)	2022 (10)	tot 2032	5e cyclus	40 jaar?

De lange golven volgens Kondratieff. De vijfde cyclus geeft de meest recente voorspelling. Voor een toelichting: zie Product 6 van 2011.